

$$L = L_{SS} + aL_{VB} + (1-a)L_{SD} + L_{DS} + L_{DD} / 4, \quad (12)$$

де U – ступінь реалізації генетичного прогресу в популяції шляхом добору племінних тварин, який в популяції Київської області становить 0,6.

Таким чином, у зв'язку з різною інтенсивністю використання окремих бугаїв-плідників, а також маток за умов трансплантації ембріонів, правильний прогноз генетичного прогресу в популяціях молочної худоби можна зробити тільки на основі племінної цінності кожної племінної тварини, корегованої на кількість їх потомків. За умов міжпородного схрещування оцінку бугаїв-плідників за потомством слід проводити методом «одногогенотипних ровесниць».

УДК 636.37.033.082(477)

П. О. РЯЗАНОВ*

Інститут тваринництва НААН України

РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ПРОДУКТИВНОСТІ МОЛОДИХ ВІВЦЕМАТОК ХАРКІВСЬКОГО ТИПУ ПОРОДИ ПРЕКОС, ЩО ВИРОЩУВАЛИСЯ ЗА РІЗНИМИ СХЕМАМИ

Встановлено, що раннє використання молодняку у відтворенні може негативно вплинути на подальшу продуктивність тварин, якщо при цьому було задіяно занадто молодих, недорозвинених ярок. Але, за даними багатьох дослідників, при дотриманні певних умов, таких як досягнення тваринами середньої живої маси більше 35 кг та добрих кондицій угодованості, негативний вплив застосування ярок 7–12-місячного віку у відтворенні майже нівелюється.

Мета досліджень: у рамках опрацювання системи прискорення зміни поколінь, було поставлене завдання вивчити вплив раннього використання ярок у відтворенні на результати їх бонітування за комплексом ознак порівняно з тваринами, що були вирощені та запліднені за традиційною схемою відтворення стада.

Предмет досліджень – визначення та вивчення впливу інтенсивного вирощування і раннього використання ремонтних ярок у відтворенні стада на параметри їх подальшої продуктивності за результатами бонітування.

* Науковий керівник – кандидат с.-г. наук І. А. Помітун.

Об'єкт дослідження – ярки та вівцематки 2008 р. народження після першого бонітування.

Метод дослідження – проведення бонітування молодняку 2008 р. народження на базі ДПДГ «Гонтарівка», аналітично розрахунковий – з використанням економіко-математичного моделювання та вирішення задач на ПЕОМ стосовно основних показників продуктивності овець за результатами бонітувального ключа.

На першому етапі дослідів, в умовах фізіологічного двору ІТ НААН України, проводився експеримент з інтенсивного дорощування ярок харківського типу на раціоні з підвищеною поживністю та введення цих ярок у процес відтворення стада у віці 7–10 міс. Контрольна та дослідна групи склалися з аналогів за породністю, живою масою та кількістю ягнят у окоті. Ярки для дослідів відбиралися з молодняку поточного року народження пропорційно відображаючи наявність ознак, що враховувалися, у стаді господарства. Тварини дослідної групи вирощувалися за підвищеним на 25 % від норм ВІТ за поживністю раціоном, в однакових умовах із контрольною групою, що отримували основний раціон за нормами ВІТ. У ході дослідів було проведено запліднення тварин, що проявили ознаки статеві охоти, вивчено особливості споживання корму суягними та несуюгними ярками при утриманні їх на різних за поживністю раціонах, проведено ягніння та оцінку одержаного молодняку.

Після закінчення дослідів всіх тварин, що приймали участь у досліді, було повернено до господарства, де надалі вони утримувалися за прийнятною у господарстві технологією разом з іншими вівцематками.

У віці одного року всіх овець 2008 р. народження було пробонітовано. Отримані дані було оброблено за допомогою ПЕОМ.

Результати досліджень: як показали результати аналізу бонітувальних ключів, ярки, що утримувалися в умовах фізіологічного двору Інституту, мали відмінності у живій масі від ярок, що вирощувалися у господарстві, відповідно на 9,2 кг у дослідній та 8,1 кг у контрольній групах. Найкращу живу масу мали ярки, які отримували підвищений раціон, вони ж перевищували інших тварин як з контрольної групи, так і тих, що утримувалися у господарстві, за всіма іншими показниками, що входять до бонітувального ключа, окрім складчатості шкіри. Цей показник був дещо нижчий порівняно з контрольною групою, але майже дорівнював середньому значенню у ярок господарства.

Деякі відмінності за результатами бонітування були виявлені у тонині вовни по групах. Так, у цілому, тонина вовни по всіх трьох групах не виходила за межі стандарту по породі, маючи найбільший відсоток (66–80 %) 60 якості, але у дослідній групі була присутня незначна частка ярка з більш грубою вовною 56, 56–58 якості, якої не було у контрольній групі та групі ярка із господарства.

При вивченні відмінностей ярка, що прийшли в охоту, були запліднені й окотилися від тих, що не запліднилися, було виявлено, що ярки, які котилися, переважали ярка – аналогів дослідної групи за живою масою на 2 кг у середньому, мали вищий бал за конституцією, більшу середню довжину вовни та кращі на 0,3–0,5 бала оброслість спини і черева. Суттєвих відмінностей за настригом, що був майже рівний, не було виявлено, але вирівненість вовни та складчатість шкіри в ярка, що котилися, дещо поступалися аналогічним показникам у тих тварин, що ознак статевої зрілості в перший рік не проявили.

У цілому, аналіз основних показників продуктивності за даними бонітувального ключа указує на чітку тенденцію, що в перший рік мають змогу досягти статевої зрілості лише найкращі за комплексом господарськи бажаних ознак ярки, що відрізняються не тільки високою інтенсивністю росту та розвитку, але й змогою, без шкоди для подальшої продуктивності виносити й народити повноцінне потомство у 15-місячному віці.

Такий висновок підтверджується й аналізом класу тварин усіх трьох груп за результатами бонітування: у дослідній групі доля ярка класу еліта за результатами бонітування склала сто відсотків, проти 93,3 % у контрольній та 72,2 % у господарстві.

Виходячи з результатів бонітування трьох різних груп, можна зробити такі висновки:

1. При підвищеній повноцінності годівлі якість, продуктивність та племінна цінність ярка, що в перший рік життя були використані у відтворенні стада, не погіршуються.

2. Проведений експеримент підтвердив відсутність негативного впливу раннього запліднення на бонітувальний клас ярка, здатність запліднюватися у перший рік життя можна занести до списку господарськи корисних ознак, за якими можна визначити бажаний тип тварин та вести подальшу селекцію з урахуванням цієї ознаки.

3. Завдяки проведеному досліді вперше було узагальнено основні вимоги до ярка, придатних для раннього застосування у відтворенні. До бажаного в нових виробничих умовах типу овець прекокс мож-

на віднести добре розвинених ярка, які перевищують ровесниць за живою масою, з відмінними екстер'єром та конституцією, з доброю або високою оброслістю спини та черева, невисокою складчатістю шкіри та вовною 58–60 якості. Ці ярки повинні характеризуватися доброю інтенсивністю росту та розвитку, щоб у віці 6–9 міс. мати живу масу понад 32–35 кг і мати змогу прийти у статеву охоту й успішно запліднитися до 10–12-місячного віку. Врахування цих вимог у селекційній роботі зі стадом дасть змогу отримати в короткий строк стадо овець, добре пристосованих до змінених вимог щодо виробництва вівчарської продукції.

УДК 636.92.06.082 : 575. 2

Є. М. РЯСЕНКО

Інститут розведення і генетики тварин НААН України

НОРКІВНИЦТВО – ЕТАПИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

У 1928 р. з Канади, а в 1929 р. зі США до колишнього СРСР було завезено перші дві партії диких темно-коричневих американських норка. Саме з цього поголів'я розпочалося становлення норківництва. М. Д. Абрамов (1974) виділяє три періоди у становленні і розвитку цієї галузі:

✓ *перший* – період одомашнення диких темно-коричневих американських норка (*Mustela vison* Schr.), який тривав від 1928 р. до 50-х років минулого століття;

✓ *другий* – період нарощування товарних стад, увезення із-за кордону кольорових типів норка, що тривав до 60-х років ХХ ст.;

✓ *третій* – період інтенсивного розведення кліткової норки, коли в кінці 70-х і у 80-ті роки галузь набирала швидких темпів розвитку.

Усі ці роки, на тлі планової економіки, були найсприятливішими не тільки для норківництва, а і в цілому для галузі звірівництва. Головне завдання галузі у ті часи, полягало у покращанні якості хутра, підвищенні продуктивності тварин, розширенні кольорової гами норка. Однак у кінці ХХ і на початку ХХІ ст. відбулися кардинальні зміни в економіці, які торкнулися всіх галузей народного господарства України, в тому числі і норківництва.